РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 14-го цьвітня 1917. Ч. 44. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, April 14, 1917. No. 44.

НАДІЇ НА СКОРИЙ КОНЕЦЬ ВІЙНИ.

ПОГОЛОСКИ ПРО МИР.

НІМЕЧЧИНА ГОТОВА РОЗПОЧАТИ МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ.

КОПЕНГАГЕН, 12. цьвітня. — **В урядових кругах розійшла ся вістка, що німецьке міністерство для заграничних справ робить заходи до мирових переговорів.**

Німецьке правительство мало предложити условия мира. Ся вістка викликала велике заінтересоване.

Ходить також чутка, що секретар Ленсінґ одержав через неурядових посередників мирові предложеня Німеччини. Німецьке правительство мало зажадати, щоби Злучені Держави вислали полковника Гавза на конференцію до Гаґи.

АВСТРО-УГОРЩИНА І БОЛГАРІЯ ЗА МИРОМ.

ВАШИНГТОН, 12. цьвітня. — **Представителї Австро-Угорщини і Болгарії роблять заходи в Швайцарії в справі мира.**

Чи обі держави роблять сї заходи в порозуміню з Німеччиною, чи кожда на власну руку, позістає покищо тайною. Також становище Туреччини є незвісне.

В СПРАВІ ОКРЕМОГО МИРА МІЖ РОСІЄЮ І НІМЕЧЧИНОЮ.

ЛОНДОН, 11. цьвітня. — **Телеграма з Петрограду до лондонської часописи „Таймс" доносить, що російські робітники роблять зусиля, аби змусити Росію до окремого мира з Німеччиною.**

Після донесеня телеграми управа партії робітників в думі оголосила цілий ряд резолюцій, що робітнича партія носить ся з гадкою повалити провізоричне правительство і довести до соромного заключеня мира.

Посли робітничої партії мали заявити, що поручили вже комітетови війти в безпосередні переговори з ворогом. Відпоручники робітничої партії мають удати ся в тій цїли до Стокгольму.

Дальше доносить телеграма, що посли робітничої партії домагають ся контролї над вістями, які висилає Петроградська Телеграфічна Агенция (урядове пресове бюро) до заграничної преси.

В програму робітничої партії поставлено між иншим агітацію серед російських мас в цїли як найскоршого покінченя війни, яку ведеть ся після їх гадки лише в користь пануючих кляс.

Також домагаєть ся вона, щоби воєнні операції находили ся під контролею комітету жовнїрів.

В РОСІЯ АКЦІЯ ЗА МИРОМ ЩОРАЗ СИЛЬНЇЙША.

КОПЕНГАГЕН, 12. цьвітня. — **Після донесеня з Петрограду радикальні члени провізоричного російського правительства поставили ультимат, щоби правительство перед сьвітом заявило, що Росія не веде війни для цїлий, які поставило давне правительство. Радикальні елєменти партії соціялїстичної і робітничої працюють згідно.**

Акція за миром в Росії є щораз сильнїйша. Витворене положенє каже надіяти ся ріжних небезпечних можливостий.

ЗА ТРИ МІСЯЦЇ КОНЕЦЬ ВІЙНИ?

НЮ ЙОРК, 11. цьвітня. — **Нюйорські фінансові круги одержали з Лондону вістку, що конець війни є вже недалекий. Лондонські банки приймають заклади 10 на 1, що в протягу 90 днів буде заключений мир.**

ВОЄННІ ПРИГОТОВАНЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ БУДУЮТЬ 3.000 ТОРГОВЕЛЬНИХ КОРАБЛЇВ.

ВАШИНГТОН, 12. цьвітня. — **Пляни щодо будови 3.000 деревляних торговельних кораблїв принято і президент Вілсон їх затвердив. Кораблї мають служити до транспортованя средств поживи й амуніції для алїянтів.**

Департамент будови кораблїв видав поклик, що потребує 150.000 столярів і теслїв, аби сейчас розпочати будову кораблїв.

Конґрес ухвалив вже на сю цїль 50 міл. долярів. Жадає дальшого кредиту на те у висоті 300 міл. долярів буде конґресови небаром предложене.

Будова перших 1.000 кораблїв має бути скінчена в протягу 18 місяців. Кораблї будуть числити по 3.000 тон, їх скорість буде виносити 10 миль на годину. Перші кораблї будуть готові за 6 місяців, відтак кождого слїдуючого дня по 3 кораблї.

Кождий корабель буде зоружений гарматами.

АНГЛЇЯ ЖАДАЄ ВІД ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ КОРАБЛЇВ.

ЛОНДОН, 12. цьвітня. — **„Я виджу, що мир вже недалекий, і то мир дійсний"** — заявив президент англїйського кабінету, Лойд Джордж, на бенкетї, який устроєно з нагоди виступленя Злучених Держав до війни.

Лойд Джордж говорив відтак дальше:

„Я є перший англїйський міністер, якому припала честь повитати Злучені Держави як нашого союзника і я гордий, що велика република зза океану не лише приносить нам неоцінену поміч зі своїх богатих жерел, але також витиснула своє пятно на війні. Що Злучені Держави можуть для нас зробити і вже зробили, показало ся в битві під Аррас. Американські гармати і набої дали побіду нашим військам.

„Про виграну або програну війну рішать кораблї. Тішить мене, що Злучені Держави се зрозуміли і порішили будувати тисячі кораблїв, щоби доставити нам воєнні матеріяли і средства поживи. Се запевнює нам цїлковиту побіду. Однак найбільшу поміч зможуть дати нам Злучені Держави підчас мирових переговорів. Було би великим нещастєм для цїлого людства, коли би Злучені Держави не могли кинути на вагу всю свою силу і вплив".

АНГЛЇЙСЬКИЙ СЕКРЕТАР БАЛФУР В ДОРОЗЇ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ЛОНДОН, 11. цьвітня. — Секретар для заграничних справ, Артур Дж. Балфур, має в короткім часї прибути на чолї комісії, зложеної з представителїв держав алїянтів, до Вашингтону на спільну нараду.

Предметом наради буде справа спільної акції на мори і справа достави поживи для алїянтів. На нараді буде обговорена також справа оружної помочи Злучених Держав на европейськім теренї війни.

Крім англїйського секретаря Балфура мають прибути також адмірал де Шер, ґенерал Брідж і француський міністер Вівіяні.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ ДУМАЮТЬ ВХОДИТИ В СОЮЗ З АЛЇЯНТАМИ.

ВАШИНГТОН, 12. цьвітня. — **Як доносять з урядових кругів, правительство Злучених Держав зовсім не має наміру заключати якогось союза з алїянтами. Злучені Держави будуть і на дальше придержувати ся своєї традиційної полїтики, то є не входити в союз з европейськими державами.**

Є загальне переконанє, що на нарадї з представителями алїянтів будуть порушені також мирові условия.

СИЛЬНА ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН, 12. цьвітня. — По довгій нараді президента Вілсона з президентом палати послів, Кларком, і з провідником демократичної партії, Кічином, постановлено наразї утворити лише армію в силї 724.000, в сей спосіб, щоби крім лїнної армії і мілїції покликати під оруже 500.000 добровольців.

Президент Вілсон був зразу за тим, щоби вже тепер перевести закон про примусову військову службу. Однак за порадою визначнїйших провідників демократичної партії відступив від свого наміру з огляду на сильну опозицію в палаті послів і сенаті проти примусової військової служби.

Біл в справі примусової служби буде внесений в конгресі доперва тоді, коли би вербованє добровольців показало ся недостаточне.

ПОВЕРХ 10.000 ДОБРОВОЛЬЦЇВ ЗА 12 ДНЇВ.

ВАШИНГТОН, 12. цьвітня. — **Від 1. цьвітня принято до армії 5.335 добровольців, до маринарки 5.371.**

Військові власти не є вдоволені тим вислїдом і сумнїваютъ ся, чи в сей спосіб американська армія і маринарка зможе осягнути потрібне число людий.

ПОМІЧ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДЛЯ РОСІЇ.

ВАШИНГТОН, 12. цьвітня. — Американське правительство робить заходи, щоби дати поміч новому демократичному правительству в Росії, скріпити його становище, зменьшити внутрішні заворушеня і піднести російську силу проти Німеччини.

Після одержаних вістий Росія находить ся в тяжкім положеню. Головною цїлию Німеччини є або довести до окремого мира з Росією, або, коли би се не вдало ся, викликати в Росії внутрішні заворушеня, і вдарити на неї з цїлою силою.

Американське правительство зажадає небавом від конгресу повновласти, щоби прийти Росії в поміч передівсім через удїленє більшої позички. Ч. П. Крейн, особистий приятель президента Вілсона, находить ся тепер в дорозї до Петрограду.

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

НА ЗАХОДЇ ЗБЛИЖАЄТЬ СЯ ВЕЛИКА РІШАЮЧА БИТВА.

ЛОНДОН, 12. цьвітня. — **Битва на боєвім фронтї між Лен а Ст. Кантен помимо непогоди триває дальше. Сю битву треба вважати початком більшої, найстрашнїйшої, а може й рішаючої битви.**

Ґенерал Моріс, шеф воєнних операцій в англїйськім департаментї війни, заявив ниніі отсе:

„Найстрашнїйша битва у теперішній війнї зближаєть ся. Німецький ґенеральний штаб згромадив вже свої резерви і має намір з небувалою доси силою вдарити на боєвий фронт алїянтів на заходї".

НІМЦЇ ПОЛОНИЛИ 1.000 АНГЛЇЙЦЇВ І ЗДОБУЛИ 25 МАШ. КРІСІВ.

БЕРЛИН (через Лондон), 11. цьвітня. — Німецький урядовий рапорт звучить:

„В околиці Фампу (на схід від Аррас) відбито напади англїйської піхоти і кінноти з великими втратами для неприятеля.

„Коло Ранкур відбувала ся вчера битва через цілий день. Перебіг битви був для нас корисний.

„На захід від Камбре наші війска полонили 1.000 Англїйців і здобули 25 машинових крісів.

„На боєвім фронтї, почавши від Сосон до Рем, чинність артилерії є незвичайно сильна".

В РОСІЇ:

В РОСІЇ КИПИТЬ.

ВАШИНГТОН, 11. цьвітня. — Проклямація, проголошена президентом російського кабінету в імени провізоричного правительства, викликала в полїтичних кругах у Вашингтонї поважне занепокоєнє.

Виданє проклямації вважають доказом, що в Росії не вдало ся доси привернути цїлковитої згоди. Клясова боротьба прибирає щораз більші розміри. Під натиском радикальних верств нове правительство було приневолене вставити до своєї проклямації заяву, щоби в сей спосіб зазначити, що воєнні цїли нової Росії зовсім ріжнять ся від воєнних цїлий Росії давної, автократичної.

Всї стежать з великою увагою розвій дальших подій в Росії.

Російське правительство забрало всї засоби збіжа.

ЛОНДОН, 12. цьвітня. — Телеграма з Петрограду доносить, що провізоричне правительство взяло у свій власний заряд всї засоби збіжа, які остали з попередних лїт, полишаючи лише таку скількість збіжа, яка є потрібна на насінє і виживлене селян.

Російський цар і його син хорі.

ЦЮРІХ, 12. цьвітня. — Доносять, що Николай Романов, бувший цар Росії, терпить на неврастенію (нервова недуга), яка ще побільшила ся з приводу хороби його сина. Цар не відступає від ліжка свого сина. Бувший наслїдник престола лежить небезпечно хорий.

Всї маєтки бувшого царя сконфісковано.

ВАШИНГТОН, 12. цьвітня. — **Американський посол зі Стокгольму прислав телеграму до департаменту для заграничних справ, що провізоричне російське правительство сконфіскувало не лише всї земельні посілости, копальнї і фабрики, які належали до бувшого царя, але також і готівку, яка була зложена в банках в Росії.**

Бувший цар, який ще недавно належав до найбогатших людий в сьвітї, є полишений нинї без всяких матеріяльних средств.

---o---

НОВИЙ МІНЇСТЕР ВІЙНИ В АВСТРІЇ.

ЛОНДОН, 12. цьвітня. — **З Амстердаму доносять на підставі телеграми з Відня, що на місце дотеперішного міністра війни, Кробатіна, зістав іменований тимчасовим його наслїдником ґенерал Шляєр.**

АРХАНГЕЛЬСЬКА ТРУБА

збудить колись весь людський рід до спільного воскресеня. Так нехай теперішні сьвята воскресеня збудять і зєднають увесь український нарід до одного, спільного, великого дїла, на поміч нашим рідним у старім краю. Тим важним дїлом є:

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ.

Всім своїм Передплатникам, Читачам і Прихильникам з днем Сьвітлого Христового Воскресеня усього найкрасшого бажає РЕДАКЦІЯ.

ВОСКРЕСНИ, УКРАЇНО, МАТИ НАША.

Підступом, віроломством і зрадою спіймали Тебе вороги. Тугими путами звязали Тебе. Ти не могла ворухнути ся. Ти втратіла волю і стала безборонною. І від сеї хвилї почали ся Твої вікові муки.

Мучителї-кати не щадили Тобініякого горя. В них не було серця. Людські чувства в них закаменїли. Вони радїли Твоїми терпіннями і шукали все нових мук для Тебе.

Націред обдерли Тебе з Твоєї краси і оздоби. І били Твоє невинне тіло з усеї сили. Тратували і копали Тебе; волочили по землї і зливали її Твоєю неповинною кровю.

Потім виставили Тебе на ганьбу і посьміховище. І Ти стояла на позорищи сьвіта...

Замало було сього — нові муки придумали. Рвали Твоє біле тіло кусями. Шматували. Знущали ся.

Наконець живцем вирвали язик з Твоїх уст.

*
* *

І терпіла Ти віками, як мало хто терпів на сім сьвітї. Нічим смертельні герої. Твої муки безмірні.

Коли Тебе сковано, Ти хотіла пірвати пута. Але кайдани лише глибше врізали ся в Твоє ніжне тіло. І Ти мовчки мусїла піддати ся долї.

Коли Тебе катували і били та волочили, Ти страшно, тяжко зaридала, а опісля замовкла.

Виставлена на позорище й опльована, Ти вже стояла німа і лише страшний біль вирив глибоке пятно на Твоїм лици.

А як Твоє тіло шматували, Ти лише глухо стогнала серед незмірних болів, а Твоя чиста кровця сплївала з Тебе струями і звохчувала землю.

Коли Тобі живцем вирвали язик, Ти в останне видала незрозумілий оклик болю і занїміла...

*
* *

Німа страждала Ти. За себе і за своїх дітий. Вірні Твої дїти піднесли крик в Твоїй оборонї. Але кати пімстили ся й за те. Сотками висилали вірних Твоїх синів далеко в снїги, в зимну, незнану чужину. Там гинули вони з памятію про свою рідну нещасну Неню.

Ти не виділа їх мук. Ти лише серцем відчувала їх недолю. Се була посьвята для Тебе.

Инші сини були завзятїйші. Вони з мечем в руках кинули ся на Твоїх катів. Але були за слабі... „Хто мечем воює, той від меча гине”... І гинули вони на Твоїх очах з рук катів. Ти мусїла дивити ся на їх страшну смерть. Твоє серце било неначе молотом. Але Ти була безсильна і вони були безсильні. Умираючи, кидали вони ще останний жалісний погляд на страждаючу Маму...

Инші сини виділи безхосенність боротьби зі сильним переможцем. Вони хотїли молодших своїх братів виховати на оборонців рідної Нені. І тому в піснях оспівували Її муки і передавали сю згадку потомности.

За сю „злочинну” роботу постигла їх досмертна тюрма. Кати думали, що в той спосіб недопустять пісні до живих серць дрібних діточок.

Не конець на тім. З дрібних дітий могли вирости борцї і месники материних кривд. І тому кати взяли одну часть тих дітий далеко від Тебе; на окремішности навчили їх висьмівати свою рідну Маму. Тебе оклеветали перед Твоїми рідними дїтьми і вщепили погорду до Тебе... Виховані в ненависти приходили вони опісля як яничари і плювали на Тебе.

А Ти занїміла з болю і з виразом розпуки на лици дивила ся на свої виродні дїти.

Ще й сьому не конець. Деякі з тих дітий, що були близко Тебе і любили Тебе, стратили надію на Тебе. Вони відрікли ся Тебе і разом з виродними Твоїми дїтьми і катами ругали Тебе. Навіть праведну кров точили з Твоїх ребер. А вірних Твоїх дітий проганяли від Тебе. На рідних братів вони піднесли свою зрадливу руку.

Тоді щойно Твої муки перейшли все, що Ти дотепер зазнала. В Тобі збудив ся сумнїв: Чи хоч ті вірні дїти видержать? Чи не зневірять ся вони в свою Матір?

І тоді кинула Ти останний погляд на зрадливих синів; великі рясні, останні сльози потекли з Твоїх очий, а уста шептали останні слова:

„Не знають, що роблять”...

*
* *

Здавало ся катам, що Ти вже померла. Вони приготовили гріб для Тебе, а перед сьвітом розголосили:

„Не було, нема і не буде України”.

*
* *

Та лишило ся в Тебе живе серце. Його не вбили ні кати, ні виродні сини, ні зрадливі дїти. Воно все тріпало ся і давало знак життя. Вірні Твої дїти чекали тої хвилї, коли тріснуть Твої кайдани і чиста, сьвята кровця попливе живійше в Твоїх жилах, а Ти воскреснеш до нового життя.

*
* *

Настав великий час. Перегнилі пута рвуть ся. Ти отворила очи. Знемощілі старостию кати вже не мають сил Тебе скувати наново.

Але виродні і зрадливі Твої сини кинулись до Тебе. Вони в своїм засліпленю хочуть заступити місце катів. Ще раз опльогавили вони Тебе перед сьвітом, щоби мати оправдане за свій негідний вчинок материвбийства.. Вірних Твоїх дітий вони не хочуть допустити до Тебе...

*
* *

Але даремні їх зусиля.
Пута тріщать дальше.
Воскресеня День надходить.

*
* *

Воскресни, Мамо! І верни ся
В сьвітлицю-хату, відпочинь!
Бо Ти аж надто вже втомилась,
Гріхи синовні несучи.
Спочивши, скорбная, скажи,
Прорци своїм лукавим чадам,
Що пропадуть вони лихі,
Що їх безчестіє і зрада
І криводушіє — огнем
Кровавим, пламенним мечем
Нарізані на людських душах;
Що крикне кара невсипуща,
Що не спасе їх добрий цар,
Їх кроткий, пяний господар!
— — — — — — — — —
Скажи, що правда оживе,
Натхне, накличе, нажене
Не ветхеє, не древле слово
Разтленнеє, а слово нове
Між людьми криком пронесе
І люд окраденний спасе
Від ласки царської.

Чи чуєте Ви всі, вірні доньки й сини України?

Чи вірите, що хвиля Воскресеня близка?

З чим підемо ми на стрічу воскресаючій Мамі?

Воскресни! Воскресни!
Воскресни, Україно!

ВОСКРЕСНЕШ, МІЙ НАРОДЕ!

Несеш тепер Ти хрест тяжкий,
Несеш, коханий мій Народе;
Під тягаром падуть сини
Твої, вкраїнський роде!

Так як колись Христос ішов...
Кати на плечі хрест вложили
І тїшились, що Він ослаб,
Що опустили сили.

І на Голгофту привели
І на хресті Його розпняли,
Плювали, ругались над Ним
І груди пробивали...

Та Він воскрес і днесь жиє.
Жиє і тїлом і душею;
Неправда довго не встоїть —
Все правда йде над нею.

І як воскрес Христос з мертвих,
Любитель правди і свободи,
Так Ти воскреснеш до життя,
Воскреснеш, мій Народе!

Марко Скритий.

ВЕЛИКДЕНЬ... ВЕСНА... ВОСКРЕСЕНЄ.

Завтра рано-раненько великодні дзвони звістять нам воскресенє—весну!

І по довгій, тужній зимі наступає знова люба весна; гарна, тепла, привітна весна, зі своїми старими, однак все новими красами.

*
* *

Великдень... Весна... Воскресенє...

*
* *

Чуєте? — Воскресенє!

По довгім зимовім снї воскресає природа; будить ся до нового життя; витає нову добу в своїм житю... Тепер вже не присцить її ніяка сила...

Настає весна, а з нею і нова надія входить в наше серце... Нова солодка надія...

Всьо має свій час. Всьо має свій шлях, свій початок і свій конець!

Загоять ся кроваві рани, забудемо важкі болї, яких ми зазнали підчас довгого, довгого сну...

Всьо відновляєть ся, всьо преть ся до сьвітла і сонця, всьо стремить до щастя, бо пройшли вже зимні вітри і тепла весна цїлує землю і людий.

*
* *

Весна наспіла...
Воскресенє...
Відродженє...

*
* *

Весна... Весна і на дворі і в хатї. Весна в цїлім сьвітї.

І весна означає щастє, благодать; воскресенє пісні, яку зглушив був сон предовгої зими.

Всьо воскресає, всьо будить ся до життя. Підносять ся поволи подоптані цьвіти, віджlивають заморожені ниви. Тріскають ледяні окови, рвуть ся зимові кайдани і всьо поневоленє встає і йде назустріч сонцю золотому.

*
* *

Весна народів...
Воскресенє поневолених...
Відродженє Українського Народу.

*
* *

Вступаємо на новий шлях життя. Вступаємо в нову добу, в добу весни народів. Нові надії зроджують ся в нашім серцї.

Витаймо весну. Ідім на стрічу їй...

У ВАЖНІЙ ХВИЛЇ

ДО ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Дуже тяжкий і сумний, але важний і великий час переживає тепер український нарід. Вже третий Великдень будуть наші братя і сестри серед гірких сліз і ридань співати сумно таку веселу колись пісню: Христос воскрес. Вже третий Великдень наші нещасні голодні земляки будуть сьвяткувати без куска хліба. Вже третий Великдень тисячі Українців у чужих землях будуть благати Бога, щоб „не дав згинути на чужинї”. І третий Великдень сини Неньки України будуть витати себе оловом і баґнетами. Третий Великдень убивати-ме брат брата. У згарищах рідні села, зрабоване народне добро, сплюндрована і густо трупом вкрита і кровю змита рідна земля.

Братя і Сестри!

Сумно і ми у чужій-чуженици будемо сьвяткувати Великодні Сьвята. Зі сльозами змішаєть ся наше сьвяченe і сум безмежний і туга вповиє наші серця. Згадаємо дехто сивого батька і неньку стареньку, що може вже в сирій землі лежать, а може нині, на Великдень, конають з голоду. Згадаємо — дехто жінку і дїти дрібні, дехто сестру знеславлену, дехто брата, якому може нині, на Великдень, чорний ворон очи клює-випиває.

Згадаємо те цїле пекло нужди і горя, яке терпить наш замучений нарід і певно заплачемо над недолею наших братів і сестер. Однак памятаймо, Братя і Сестри, що анї наш жаль, анї наші сльози не нагодують голодних, не заспокоять найбільш пекучих потреб наших страждаючих земляків. Тут треба иншої помочи, помочи матеріяльної; треба грошевих жертв для наших братів і сестер, що впали жертвою війни.

Дорогі Братя і Сестри!

Якраз тепер лучаєть ся нагода, щоби для наших рідних у старім краю зібрати значнїйшу грошеву підмогу.

Ото представники американського народу, відчуваючи у своїх серцях нужду і горе, які навістили наших братів у старім краю, ухвалили „Український День”. Президент Вілсон, визначуючи день 21. цьвітня на збиранє жертв для потерпівших у війнї Українців, видав проклямацію і візвав американський нарід до складаня жертв. Тим способом цїла Америка хоче прийти в поміч українському народови в старім краю.

„Український День” — се преважна подія для нас. Ідім на стрічу сїй важній подїї! Даймо доказ, що ми гідні прихильности благородних Американцїв і з вдячностию приймім їх помічну руку. Цїлий успіх „Українського Дня” буде залежати в першій мірі від нашої власної працї, посьвячення і патріотизму!

Цїлий наш нарід мусить одноудушно взяти ся за се велике дїло. Ніодин член української родини не сьміє відтягати ся від працї в „Українськім Дни”.

В отсїй так важній для нас хвилї звертаємо ся з кількома словами просьби до дорогих Братів і Сестер, членів нашої орґанізації — Українського Народного Союза.

Члени нашої орґанізації все були перші, коли розходило ся о сповненє обовязку супроти нашого народу. Члени нашої орґанізації все спішили зі щирим серцем на поміч, коли її вимагала потреба рідного краю. Члени нашої орґанізації складали все найобільнїйші жертви на потреби рідного краю. І тому надїємо ся, що і в отсїй важній хвилї всї члени Українського Народного Союза станутъ як один до щирої працї. Маємо повну надію, що між членами нашої орґанізації не буде ніодної одиницї, яка би відказала ся від працї підчас „Українського Дня”. Маємо тверду надію, що члени Українського Народного Союза зложать і в сім дни доказ своєї витривалої працї, посьвячення і патріотизму.

Дорога наша Вітчина жадає від нас синівської любови! Солїдарно і гідно сповнїм сю важну задачу. Даймо доказ нашої народної зрілости!

Головний Уряд У. Н. Союза.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Дорогі Земляки!

Воскресає Україна! З далекої Росії доходять до нас радісні вісти про зненесенє російського царського деспотизму, про здвигненє нової Росії, нової і свобідної. Довго змагали ся поневолені народи Росії з жерстоким царатом. Довго двигали кайдани неволї. Довго корили ся в тюрмах і Сибіри. Однак ніколи надії не тратили на красшу будуччину. І сьогодня на місци перестарілої, деспотичної Росії — нова свобідна Росія.

З усїх народів самодержавної Росії український нарід двигав найтяжше ярмо. На кістках останків українського козацтва збудовано Петроґрад. Кістками борців за визвіл України вистелили ся сибірські шляхи. Найкрасші сини українського люду десятками років корили ся в російських тюрмах і на засланю. А між ними найбільший ґеній України — Тарас Шевченко.

І вкінци прийшов час кари на російський царат. Перевернений царський престол, а цар в тюрмі. Народи Росії витають Волю. Славянство йде на зустріч своїй могутности. Україна підносить ся з гробу неволї.

Най же кріпить нас надія, що на слїдуючий Великдень зможемо з радостию закликати: „Воскресла Україна!”

— — — — — — — — — —

За минулих майже три роки війни ми, Українцї в Америцї, пережили днї страшної тривоги о рідний край, а попри те чимало непорозумінь і роздорів, які на жаль і доси тривають.

Через увесь сей час ми стояли непохитно в оборонї народної справи. Приходило ся нам переносити напади, очерненя і наклепи. І ми не боронили себе, — ми боронили народної справи, народного добра, народної чести і гідности. Ми не бажали роздорів, тимбільше в такий страшний для нашого народу час. Але ми не могли мовчки глядїти на затії чужих і своїх ворогів проти народної справи. Ми не сходили з нашого становища, бо за нами була правда і більшість народу.

І нині з гордостию і радостию глядимо на те, що на поміч Українї йде американський нарід, та що на українській земли сходить сонце свободи. Ми сьвідомі, що і ми і наші читачі і прихильники і члени нашої орґанізації причинили ся до сего.

Ми з гордостию глядимо на Українську Раду і на її провідників. І кріпить нас надія, що так, як зникає москвофільство, так зникнуть домашні вороги і українська іміґрація буде представляти одну обєднану, солїдарну, суцїльну, патріотичну громаду.

Бо лишень через обєднанє всїх народних сил, через спільні зусиля всїх елементів дійдемо до здійсненя наших віками лелїяних мрій, до — **Воскресеня України.**

ХРИСТОС ВОСКРЕС! ВСІМ ЧЛЕНАМ НАШОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ І ВСІМ ЇЇ ПРИХИЛЬНИКАМ ЖЕЛАЄ ВЕСЕЛИХ СЬВЯТ

Головний Уряд Українського Народного Союза.

Василь Білинський.

СИБІРСЬКИЙ ВЕЛИКДЕНЬ.

Монотонне було наше житє в козацькім селї Николаївску. Далеке, закинене десь у сибірські безвісти, роблю воно враженє якоїсь передпотопової людської оселї, куди хиба десь колись заходили глухі відгуки тих кипучих житєвих подій, які запалили серця мілїонів у боротьбі „за визвольну ідею", про що не рідко довідували ся ми з газет. Висловлючись ясно, Сибір в мої часи европейської війни мов не відчувала, бо діяло ся се гейби на другім сьвітї, зовсїм не перешкаджаючи тамошньому житю плисти нормальним руслом. Тесаме було і в моїм селї. За щоденними сїльськими занятями, яких у козаків богато зимою й нема, ніхто війною щиро не інтересував ся, а коли хто про неї говорив, то так гейби „за горами, за лїсами, за сїмома ріками"...

Справа ожнвила ся допервa з приходом Великодних сьвят. Не дуже то вони до них і приготовлялись, та всеж таки був слїд якоїсь таємної переміни на прихід чогось важнїйшого, небуденного, урочистого, як і припадає на Великдень. Найбільше роботи в середині хат, де треба їх вилїпити розмальованим папером, приченурити вазонками, вимити підлоги і т. д., що коштує немало працї. Зате вартаб додати, що в середині селянські хати Сибіряків виглядають досить чепурно, щось на наш міщанський лад, тільки грішать трохи чистотою.

Подібно як у нас, так і тут найбільше клопоту з Великоднем мають жінки, бо „реформи" домових порядків належать властиво до жіночого пола. В однім тільки сибірські жінки мають полекшу, якої, на жаль, наші не знають, а се, що не потребують печи здоровенних півкірцевих пасок, котрі неодній нашій ґаздинї дадуть ся добре взнаки, щоби „вдала ся", або „не розпала ся", а вийшла рівненька, гладенька, як сонечко... Там жінки з пасками зовсїм не церемонились, а хазяйка спекла дві „бабниці", зварила трохи яєць, злагодила масла, сира, мяса — і Великдень готовий. На загал беручи, то тих великодних приготовань з нашими галицькими й рівнати нема що, бо в нас тільки вилїпити й вибілити хату „знадвору" займе стільки роботи, що було би два сибірські Великодні.

Будь-що-будь, а сїльська горячка, яка би вона не була, відбилась і на нас, полонених, бо й ми почали обмірковувати, як би то забути „скорби і печалї" на чужинї і зажити сьвяточною радостию Воскресеня Христового. Виринали ріжні проєкти, але, хоч грізна доля не в одного з нас притупила душу своєю різкостию і безцеремонностию, всеж таки не зуміла вбити послїдної іскорки житя, поезії, артистичного почутя, так, що декотрі чутливійші рішучо заявили, що таке сьвято годить ся відбути при найкрасших душевних настроях, а що їх жерелом від віків є солодкі звуки музики, так конець-кінцем прийшли до заключеня, щоби якнебудь роздобути музичні інструменти. На наше щастє знайшлись між нами „майстри на всї руки", які радо згодили ся за два-три дни зробити пару скрипок і один бас. Значить, думка чудесна і ми незадовго будемо мати свою орхестру. Розуміє ся, що грати будуть ті „чутливійші" души, а що нас було кілька національностий, то музична програма повинна бути „інтернаціональна"... З гори можна було предвидіти, що Чехи будуть вихваляти тільки свою пульку, Поляки мазура, а Українцї коломийку, при чім кождий поставить своє найвисше. В дeнь перед Великоднем орхестра мала відбути „генеральну пробу", бо пійшла була чутка, що тутешна інтелїгенція, як стара учителька, лїкар, а навіть батюшка, раді би послухати, „какая музика у афстрійцеф".

По ухвалї таких високопарних проєктів і будучих плянів „майстри на всї руки" приняли ся за своє діло і на диво, за три днї скрипки були готові, а тільки пан бас, яко істота поважнїйша, приказав на себе довше ждати, бо аж на пятий день зявив ся „до ужитку". Генеральна проба у Великодну суботу пійшла знаменито так, що на Великдень ми на серіо думали своїми артистичними подвигами збирати лаври між козаками. Біда тільки була з басовими трунами, бо вони не розуміючи „урочистої хвилї", раз за разом рвали ся, чим справляли нам немалий клопіт. Аж якийсь „добряга-козарлюга", їдучи тогож дня в одно поблизке місточко, прирбіцяв нам купити струни „правдиві".

А тепер до Великодня! Як на щастє, погода в той день була дуже гарна і весна стояла в своїй новій силї, що нас не дуже тїшило, бо волїлиб ми були зиму з морозами, ніж „потопати" по сїльськім болотї і, стараючись бути „легкими", бристи калюжами по колїна.

„Васілій Ніколаєвич! А, а, Васілій Ніколаєвич! Вставайте, пожалуйста, день очень хароший", — так будила мене моя хазяйка рано на Великдень. Що-ж, сїльська проза в повній силї. Я, чимскорше зібравшись, почалапав, а радше — коли хочете знати правду — та-пів поплив болотнистими улицями до церкви, відкинувши навіть ревні просьби своєї хазяйки „чай піть". В церкві було людий много, переважно жінок і „афстрійцеф". Не дуже то мене збирала й охота там стояти, бо всюди пахло чужим; не ті рідні співи, а гейби поперекручувані так, що я мав враженє, що „вражий Москаль" взяв наше та скрутив йому голову на свій лад. Про тесаме оповідали менї опісля також мої земляки, Українцї.

Цікавий нарід ті козачішки! Бог їх знає, де вони набрали ся того „лїбералїзму" чи „поступовости", бо я зовсїм не запримітив у них тої побожности, яка так вірно характеризує нашого селянина. Чи Великдень, чи Різдво, а він все вас здоровить: „здрасть-те". Він і в думцї не має казати вам „Христос воскрес". Для доповненя картини тамошних релїгійних почувань скажу, що зараз таки пополудни бачив я здоровенні дві фіри, які їхали „на пашню" за сїном, гейби в будний, робітний день. Бідняги такі „працьовиті", що навіть на Великдень не подармують, а в будний, робучий день многих з них побачите гуляючих по улицях з гармонїєю в руках і вигриваючих найкрасше „чамаринського", аж село від гуку ходить. А за сїном ніколи...

Взагалї я не сказав би, що мої односельчани урочисто сьвяткували Великдень; зрештою в них цїла зима Великдень, бо нема майже нїчого до роботи. А згадайте їм про се, так на всї заставки ганьблять „безтолкових хахлів", які нерозумно тащать ся з пасками та всїм добром, аби „поп" те все сьвятив. Можливо се тому, що тамошний сьвященик — як взагалї російське сьвященство — не мав на них найменьшого впливу, не мав у них пошани і довіря, так, що жаден з козаків не пійшов би був до свого сьвященика за порадою або потїхою, як наші люди.

Над вечір місцева інтелїгенція зібрана в школї, в старої учительки, запросила нашу банду до себе. Гостий побачили ми досить богато, обох полів, а зі знакомих бракувало тільки батюшки; зате був діякон, який своєю поставою робив враженє правдивого лїсового божка з грецьких часів. Описувати товариство було би може занудно, зате годї не спімнути лїкаря Лєбедева, „почтенного ескуляпа", з його червоним як бурак носом, стріхатими бровами і червонїючими ся очима. На пів милї почуєте, що в того смертельника початком і кінцем щастя — се добра бутля моцної „водки", за яку, здаєть ся, й рідну маму продав би. Зате він був дуже веселою і жартобливою людиною. З женщин найприємнїйшою була одна молода вчителька, а з мущин учитель виділової школи. Товариство так було вдоволене нашою музикою, що до пізної ночи задержало нас у себе. З музикантів найбільше втомив ся був наш один учитель, Українець з Буковини. Сей бідняга мусїв грати богато українських пісень, яких гостї не могли наслухатись і без перестанку просили грати, говорячи нам купу похвал, як напр: „Ех-ка брат, что харошаво імеют хахли, а я и не знал" і т. д.

Спитаєтесь певно, що робив тоді в селї прочий народ. Скажу коротко, що молодцї, зібравши ся в гуртки по хатах, грали на гармонії, балалайцї, або в шашки (щось гейби нашi шахи), а старі біля них згадували давні часи, коли ще була небіжка... водка, і Великдень був „бурливий" так, що не обійшлось без того, аби кількох не було з розваленими головами, а кільканайцятьох у сїльськім арештї. Тому недурно деякі говорили: „Ей, коби водка, надивив би ся ти тут на чуда-дива, а хто знає, чи був бись і живий"... Розуміє ся, що не бракувало й тверезих, які признавали давну біду від водки і дякували Богу, що її нема, та може з того приводу село віджиє.

Судячи після обставин, Великдень нам вдав ся, тим більше, що другого дня запросили нас богатші козаки до себе в гостину, де ми пробули до вечера. Природно, що простим козакам найбільше подобали ся „хахлацькі" мельодії, що видно було з того, що при українських всї слухали, щоб ні одного звука не втратити, а при польських мазурах та чеських польках спали мов коти. Не зашкодить згадати, що Великдень тягнув ся в нашім селї цїлий тиждень при загальнім сьвяткованю, причім тільки деякі „грішники" вже на третім дни поважили ся перервати закон лїнивства, чого їм однак їх сусїди за зле не брали...

Сьвяткували ми, о скільки сибірське закинене село на те позволяло, досить добре, а тільки на третий день дехто з нас дістав з Галичини сумні листи, з яких були безчисленні скарги на нужду, голод, холод, брак даху над головою, слабости, смерти близких рідних, знакомих, — що зробило на нас тоді пригноблююче враженє так, що ми раді би були птахом полинути в рідну сторону, щоб добути полекші для рідні, батька, матери, сестри, жінки... Так що-ж, ми тільки співчували з ними і з дорогої душі були би післали якусь грошеву поміч — та не сила!...

Зате тут в Америцї я на стільки щасливий, що буду оглядати сповнене тутешними Українцями того дїла, до якого ми в неволї рвали ся, але не було спромоги, — а се: подати грошеву поміч нашим братям за морем.

Понад Сяном.

Понад Сяну берегами
Чути все жалібний плач,
Плаче матїр і дитина,
Стоїть плуг, а деж орач?

Не співає він за плугом
І теліжка не скрипить,
Бо гармату коник тягне,
Орач сном блаженних спить.

А сирітка лиш заплаче,
Зложить рученята знов,
Просьбу Богу засилає,
Миє личенько сльозов.

І як цьвітка та у полї
Від удару граду гнесь,
Так дитина бита горем
Паде і не ворухнесь.

Доки диха', доти й плаче,
А знає лиш: дай та дай;
Батько в земли, земля глуха,
Лиш Бог чує слово „дай".

*

Понад Сяну берегами
Ступає старенький Дїд;
Чоло в Нього сумом вкрите,
Бо Він бачить в крови сьвіт.

На плечах у Нього торба
Велика як небеса,
В нїй богатства величезні,
Тепле сонце і роса.

І ся торба отворилась,
Богатства ся з неї ллють,
А на торбі видно напись:
„Най збирає весь мій люд".

А сирітка, чи не хоче
Чи не може збирать се;
Не збирає, лише шепче,
Докучає Богу все.

*

А Пан торби не погнївавсь,
Лиш заплакав і собі...
„Що-ж ти хочеш? — Я дав людям,
То нехай дадуть тобі.

„Зажди, дитя... Їдж тимчасом
Отсей зелений квасець;
Я дам знати геть за море,
До милосерних сердець".

І без пера, без чорнила
Написав короткий тон:
„Люби Бога і ближнього"
Тай післав у Вашінґтон.

А сирітка понад Сяном
Знайде квасець денеде,
І все глядить в захід сонця —
З Америки хлїбця жде...

М. Б.

Ню Александрія, Па.

З нагоди сьвят Воскресеня Христового щирі желаня Членам У. Н. Союза і всїм своїм Прихильникам пересилає

ПРОСЬВІТНА КОМІСІЯ Українського Народного Союза.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 478 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

За згодою головного прокуратора держави, Томаса В. Ґреґорі, предсїдателї комісії справедливости, Вебб в палаті послів і Кулберсон в сенаті, внесуть проєкт, на основі котрого алїянти мали би право вербувати в Злучених Державах жовнїрів до війска.

Коли ми виступаємо проти „українського соціялїзму" в Америцї, то до сього маємо причину.

Яко національ-демократи ми стоїмо на засаді, що в справах національних, в справах, де ходить о честь і добро цїлого українського народу, повинні брати участь всї українські партії, всї відтінки нашого народу.

Партії є конечні в народі, бо без них не буде ніякого житя. Однак всї партії повинні мати бодай одну спільну ідею, одну спільну цїль. Спільною ідеєю всїх Українців повинен бути **український нарід**, а спільною цїлию повинно бути **визволене народу з політичного ярма.**

Коли ми приглянемо ся роботі „українських соціялїстів" в Америцї, то переконаємо ся, що вони не придержують ся тих засад. Такі глумливі вибрики, як: „нам українським соціялїстам не треба Українського Дня", „я не знаю своєї вітчини", „я перше мушу пійти до адвоката і поспитати його, де моя вітчина" і тим подібні вискази ніяк не можуть сьвідчити, що „українські соціялїсти" в Америцї шанують свій нарід і його традиції.

А хто не шанує свого народу, хоч би він був і в найбільшім поневоленю, хто не знає його історії, забуває про традиції українського народу — сей не є лїпший від грецького зрадника Ефіяльта. Ефіяльтів нарід мусить поборювати.

А врешті вони (ті загорілі інтернаціоналїсти) повинні знати, що галицькі українські соціял-демократи — се не рівня тутешним „українським соціялїстам"... і брати від галицьких примір.

Соціял-демократична „Земля і Воля" (ч. 22, з 1907 р.) писала:

Не сьміємо забувати, що між німецьким і чеським, польським і українським націоналїзмом є засаднича ріжниця, бо коли німецький і польський націоналїзм хоче вдержати пановане, чеський і український добувають свої права.

„А яку боротьбу — пише Михайло Лозинський — приходило ся зводити з українською соціяльною демократією за ту тезу, і яка повінь лайки виляла ся на її оборонників!"

Що-ж ви на се, „українські соціялїсти"? Чи дальше будете тинятп ся по сьвітї „без вітчини"?

Кацапська „Правда" пише:

Мазепинскія газеты теперь дѣлаютъ разного рода дикіи предположенія. Нѣкоторы уже думаютъ, що буде независима „Украина". Такъ думаютъ и пишутъ галицкіи мазепинцы, но правдивымъ украинцямъ т. е. тѣмъ, що живутъ на украинѣ, о томъ всеѣмъ не снилося и не снится.

Перед російською революцією всї кацапські мудрагелї в Олифантї присягали ся на свою душу, що на цїлім сьвітї нема ніякої України. Тепер, як вицюрожнюєть ся міщочок з рублями вже є „правдиві Українцї, що живуть на Українї". А що-ж то скаже г. Гойняк і його співробітники тоді, як вже зовсім забракне „пособій"?...

ВІДНОШЕНЄ УКРАЇНИ ДО НОВОЇ РОСІЇ.

Доводить ся нам переживати події які сотками лїт будуть впливати на дальший історичний розвиток народів, витискаючи своє пятно в кождій области людського житя і навчаючи, що неодно питанє, яке раньше видавало ся близке розвязки, в дійсности ще полишає ся недосяжним ідеалом.

Найважнїйшою однак подією в сучасній сьвітовій драмі і милою несподіванкою для многоміліонових поневолених націй являєть ся російська революція. Її значіня для східної Европи не можливо тепер як слїд оцїнити без історичного вигляду, але її вплив уже тепер дасть ся відчувати в житю і політичнім становищи тих народів, яких доля завела була в „східну тюрму" і держала під царським ключем сотки лїт. Хто обзнакомлений, бодай побіжно, з історією російської держави, той побачить ясно її незаспокоєну нахабність неперебиранє в средствах для осягненя своїх цїлий і незвичайно рафіновану хитрість її володарів. Але — може хтось закине — се право людської вдачі, бож прим. Англїйцї не лїпше обходять ся з Ірляндцями і Гіндусами. Се правда, але ми сумніваємо ся, чи утиски Ірляндців будуть більші від наших, беручи процентово, що ми без порівнаня могучійша нація, яка вже своєю цифрою повинна додавати поваги і мати якесь право на житє. Зрештою, чи Англїйцї забороняють Ірляндцям їх національну назву? Ні! Противно, Англїйцї вповні признають істнованє Ірляндців, а що з ними ворогують, то се вже инше питанє. Тут отвирає ся покрив яженим вигляд на боротьбу, побіду або загибіль, а загибіль всеж таки далека від Ірляндців, тимбільше, що послїдними часами Англїя зміняє своє становище супроти них.

Ми, Українцї, являємось на історичній арені якоюсь свого рода рідкостию одиноким явищем, якому трудно між чужими народами знайти якусь подібність. На цїлій дорозї нашого історичного розвитку доля показувала нам тільки свій твердий кулак і здасть ся раз тільки з кпинами нас пожалувала, відорвавши шматок, що зветь ся Галичиною, від колишної Польщі і прилучивши його до Австрії. Нікому тоді з Українців і в голову не приходило, що прийдеть ся опісля тому шматкови відограти важну ролю „сьвятої гори". Тимчасом поверх столїтня історія нашого національного житя наглядно доказала, яким щастєм було для Українців мати бодай сей клаптик східної Галичини під австрійською конституцією, куди могло втечи і знайти свою охорону українське житє, вигнане з Росії строгою нагайкою козака або циркулярами мінїстра. Правда, не розкіш йому було й тут, бо, як за кордоном російський уряд, так в Галичинї Поляки заходили ся натягнути на „некультурного" Українця сорочку „вижшей культури", та всетаки з великими мозольними трудами вдавало ся нам тут промощувати дорогу під національний розвій. **Неоспоримим фактом є, що жерелом нашого національного відродженя є російська Україна, але фактом є і се, що тамошний народний український рух блїдніє в порівнаню з рухом галицьких Українців, у котрих вже найширші маси ввійшли в стадію сьвідомого національного житя, — явище, яке на Українї є можливе тільки після довшого часу витривалої національно-політичної роботи по селах і містах.**

Щоб уявити собі, якими дорогами йшов національний український рух в Росії, пригадаймо собі бодай загально тільки репресії на початку XX. столїтя, поминувши вже ріжні такі мудрощі як „не било, нєт, і бить не может нікакого українского народа" Валуєва з 1863 року і славетний указ Юзефовича 1876 року, котрий, мов чорна мазюка на білій стінї, позістане на все нестертим слїдом в історії російського бюрократизму.

Прийшла революція 1905 року і заворушила всьо мов в улию. Піднесли свої голови також Українцї, бо й вони думали одержати свободу і спромогу бодай дихати, коли вже не жити вільно. Гарні були надії, та тільки коротко тривали... Репресії царського уряду положили всьому конець. Ми з початку надіяли ся, що вратує нас дума, та скоро показало ся, що й тут нема чого сподївати ся, бо всесильна рука „власть імущих" потрафила думою так ковернувати, що не стало в ній ніодного Українця, кромі чорносотенних. Українська преса, яка з наданєм конституції появила ся в Росії мов грибн по дощи, за ревною опікою цензорів марнїла з кождим днем. Товариства „Просьвіти", які встигли щойно основатись і робили надію стати ся культурно-національними огнищами в українськім житю навіть серед широких селянських мас, мусїли ограничити свою діяльність до нужденного животїня, аж вкінци одні змерли природною смертию, а другі при операції російським урядом. Холодом повіяло по Українї. До того, щоби в корінї підтяти „мазепинську крамолу", примінювано до Українців якісь спеціяльні закони, бо—мовляв—„вони (Українцї) занимають навіть між чужинцями (инородцями) якесь віддїльне становище" (Циркуляр Столипіна). Коротко кажучи, російський уряд завзяв ся винищити до тла всякий український дух.

Серед таких обставин в Росії заскочила нас нинїшна війна. Зрештою конфлїкт між осередними державами і Росією вже від довшого часу висїв у воздусї і був тільки питанєм часу. Пригадаймо австрійську мобілїзацію з 1908—1912 року. Заборчі аспірації Росії на ширшу скалю датують ся ще від часів Петра Великого. Тенденцією їх було — сьвітове становище російської імперії, а оно можливе тільки посуненєм як найдалї на захід і через Дарданелї на Середземне море. Розуміють ся експанзія ся була лемила Німеччинї, а поважно грозила Австрії, яка від довшого часу зорко слїдила рухи своєї сусїдки. Між Австрією і Росією кромі східного питаня, в якім Українцї грали важну ролю, ситуацію затемнювали ще справи балканські, де Росія всїми силами старалась укріпити своє становище, яко один з етапів по дорозї до заволодїня Царгородом, а опісля Середземним морем. Супроти таких широких російських плянів гроза зі сходу ставала ся для осередних держав незвичайно серіозною і треба було конче її здержати. Ось відси виявлясть ся в Австрії і Німеччинї тенденція утворити з поневолених Росією народів ряд малих держав, котрі би були „охоронним валом" проти ненаситного лакімства царського абсолютизму. Між поневоленими народами, котрі моглиб утворити „охоронний вал", були й Українцї.

Хоч ми не мали великої надії, щоб осередні держави помогли нам у відбудованю *самостійної України*, то всетаки полекша, яку одержалиб здобуті від Росії українські території, становилаб один з близших етапів по дорозї до осягненя нашого національного ідеалу, якого ми, по 260-лїтнім досьвіді, ніяк не мріяли зреалїзувати під російським абсолютизмом. Тому ми радо стали по стороні центральних держав у боротьбі з російським бюрократичним урядом. **Звертаємо тут увагу, що ми були ворогами тільки російського уряду, а не російського народу, який був тим урядом поневолений так, як і чужі нації в Росії і зносив тяжкі переслїдуваня за свободу думки і права людини. Ми все співчували російському народови в його боротьбі з бюрократизмом і з серця бажали йому побіди, хоч ніколи не думали про так близький її прихід.** Противно, ходом дотеперішних внутрішних російських подій ми думали *скорше про неможливість якогось* успільно-полїтичного перевороту в часї війни, про що впевнювали нас навіть самі Росіяни.

З другої сторони страшні, в часї війни, репресії уряду на всьо, що українське і неґативне відношенє до Українців зі сторони таких великих мужів Росії як князь Трубецкой, Струве, які представляють поважну частину російського громадянства, і обкроєнє українських постулятів в програмі проґресивного бльока*) утвердило нас, що наша доля завпсить тільки від німецького оружа, яке визволить бодай частину українського народу з проклятущої царської неволї і позволить жити якимтаким конституційним житєм австрійської держави. **Се була тоді одинока можлива дорога до провізоричного бодай полагодженя української справи для всїх тих, хто відкидав всяке крикливе політиканство, а старав ся повести дїло як найкрасше після даних, зложивших ся обставин.** Тому, як довго ми виділи в Росії неможливість якогось елементарного порішеня української справи під бюрократичним царським режімом, для нас був приятелем кождий той, хто воював проти російського уряду і бажав його поваленя.

З хвилею, коли наш завзятий ворог лежить безсильний і укр. народови всьміхаєть ся свобідна дорога до повного розвитку всїх його національно-культурних сил, **ми бажаємо з цїлої душі далї лишитись приятелями московського народу з тим, аби кождий з обох народів порядкував ся в своїй хатї після своєї волї.**

*) Див: Стаття Мих. Грушевського в „Українській Житї" з 1916 р. п. з. „Как поникать?"

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

З огляду на Великодні Сьвята слідуюче число „Свободи" вийде в четвер (19. с. м.).

Військові круги не годять ся на плян Розевелта.

ВАШІНҐТОН, 12. цьвітня. — Військові круги заявили ся проти пляну Розевелта в справі висланя одної дивізії американського війска до Франції. Вони заявляють, що вислане одної дивізії належито невправленого війска принесло би лише неславу американській армії.

Военна конскрипція в нюйорськім стейті пічнеть ся 1. мая.

Военна конскрипція в нюйорськім стейті пічнеть ся 1. мая і буде тягнути ся до 15. мая б. р. Кождий мущина і кожда женщина в віці 16 до 64 літ мусить зголосити ся до реґістраційного бюра в своїм виборчім окрузі і відповісти на запити військової комісії.

В Ню Йорку через цілий майже тиждень відбувала ся конскрипція в той спосіб, що назначені властями люди ходили від хати до хати, записуючи імена всїх осіб. Такий спосіб оказав ся однак непрактичним і дальшу конскрипцію спинено.

Лїста питань є виготовлена военними властями. Питаня занимають всьо, що має якунебудь вартість до военного департаменту. Коли конскрипцію покінчить ся, тоді — як кажуть — стейт буде в можности означити точне число людий: здібних до служби на фронті, здібних до оборони краю, до фабрик в ріжних галузях промислу і т. п. Питань є так богато, що випитати одну особу забере 15 мінут часу.

Військові власти задумали видати ідентифікаційні карти для кождої особи в стейті. Чужинців будуть реґіструвати разом з горожанами.

Жонаті є вільні від військової служби.

Жонаті особи, які належать до національної ґвардії, будуть увільнені від військової служби. Таке розпорядженє видало бюро мілїції при військовім департаменті в Вашінґтоні. Розпорядженє звучить:

„Секретар війни постановив усунути від відскової служби всї особи, які дають удержанє родині. В слові „родина" треба розуміти жінку, або дитину, або матір".

Новий російський амбасадор для Злучених Держав.

Російський міністер заграничних справ, Павло Мілюков, відкликав дотеперішного російського амбасадора в Вашінґтоні, Бахметева. На його місце іменовано бувшого посла першої державної думи і теперішного члена редакції ґазети „Рєчь", Николая Д. Набокова.

Сподївають ся також великих перемін в ґенеральних консулятах у Злучених Державах і в Канаді.

Заарештували Росіянина в фабриці амуніції.

В фабриці амуніції Ремінґтона, в Бріджпорт, Конн., заарештовано якогось Росіянина, який, стараючись о занятє в фабриці, виказав ся фальшивим пашпортом. Він заявив, що такий пашпорт дали йому його власти перед відїздом з Росії, однак суд не зважав на оправданя і задержав його в слїдчім арешті.

Кажуть, що знайдені при нїм папери виказують, що він є Нігіліст.

Фабрику Ремінґтона стереже варта. Кажуть, що небаром в Бріджпорті оголосять военний стан.

Не хоче воювати з вітчиною.

Генри Гайбель, кухар компанії Г, 9-го полку національної ґвардії в Массачусетс, сказав, що він є про-Німець і не хоче воювати проти вітчини свого батька. Гайбеля поставлять перед военний суд.

Богачі скуповують поживу.

Комісар від уряду мір і ваг Гартіґан в Ню Йорку перестерігає правительство, щоби воно взяло на увагу останні відносини в Ню Йорку, де богатші родини скуповують припаси поживи на велику скількість. Такі обставини — каже Гартіґан — можуть дуже легко причинити ся до підвишки продуктів. Від виповідженя війни мясо подорожіло о один цент на фунті, покладки о 5 центів на тузині і т. п.

Прикрі часи для алькоголю.

Присутні делеґати на конференції „Індепендент Лейбор Парті", в Лідс, Мейн, ухвалили резолюцію, жадаючу від правительства заборони уживати збіже для алькогольних виробів підчас війни.

1,000.000 пар черевиків для жовнірів.

Правительство Злучених Держав замовило в шікаґовських фабриках обуви один мілїон пар черевиків для американської армії. Цїна за пару черевиків виносить $4.85 до $5.10. Часть замовленя буде виповнена в фабриках обуви в Ст. Луіс, Мо.

Казав горівкою змити улиці міста.

Шериф міста Квінсі, Фльорида, сконфіскував кільканайцять бочок горівки і приказав змити нею улиці міста.

Фабриканти перфум проти проґібіції.

М. Шпілер, президент товариства фабрикантів перфум, заявив ся проти проґібіції, кажучи, що заборона продукції алькоголю відібеть ся сильно на виробі перфум, до котрих уживаєть ся алькоголю.

В Ню Йорку женять ся...

Війна наробила нюйорським хлопцям трохи клопоту: мусять женити ся. Лайсенсове бюро видало одного дня 476 лайсенсів женитьби.

Міський урядник Скулі є тої гадки, що хлопці женять ся тому, щоби уникнути військової служби. На доказ сього твердженя він предкладає сей факт, що більшість охочих женити ся числить 19 до 25 літ житя; літа відповідні до військової служби.

„Я — каже Скулі — прийшов до заключеня, що причиною так чисельних подруж є заява, що всї самотні від 19 до 25 літ житя підуть до війска. Вони, боячи ся війска, ховають ся під спідницю жінки. Виходить отже, що вони не вартають тої свободи і щастя, яке стрінули їх родичі, прибувши на сю землю.

„Я думав, чи нема яких средств, аби запобігти сьому, однак, о скільки знаю, таких средств нема".

НОВИНКИ.

Нова політична партія в Росії.

Проти революційної соціял-демократичної партії в Росії, яка веде сильну аґітацію за миром, в Петроґраді зорґанізовано нову правительственну партію — „Партія Отечества и Армін": В першій своїй програмовій декляраціі централ:ний комітет сеї партії заявив, що „мир без згоди союзників Росії був би ганьбою для Росії", що „армія і нарід повинні піддержувати тимчасове правительство", але „тимчасове правительство мусить відказати ся від всяких імперіялїстичних жадань".

Перші відкриті збори Жидів сіоністів в Росії.

В Москві відбули ся збори Жидів-сіоністів. Се стало ся перший раз в історії Росії, що жидівські відпоручники зібрали ся публично разом з цілого краю і радили над справами жидівського народу.

Конфіската хлїба в Росії.

Тимчасове правительство Росії зарядило конфіскату всїх запасів поживи в 1916 року. Весь урожай з 1917 року, крім збіжа на засів, перейде також в розпорядженє правительства.

Київ без опалового матеріялу.

Посол російської думи, А. І. Савенко, телеґрафував до Петроґраду до окремого відділу, який має нагляд над опаловими матеріялами, що в Києві дав ся чути цілковитий брак опалового матеріялу.

Австрійський міністер війни зрезиґнував.

З Амстердаму за віденськими часописями доносять, що австрійський цісар Карло приняв резиґнацію ґенерала Кробатіна, австро-угорського міністра війни.

Франція не хоче жовнірів, але поживи.

Чарлс Г. Сабін, президент „Ґаранті Трост Компані" в Ню Йорку, який щойно сього тижня повернув з Европи до Злучених Держав, оповідає про положенє алїянтів. Він був в Анґлії і в Франції і наочно переконав ся про занепад моралї у французьких жовнірів і цивільного населеня. Найбільше чого Французи хочуть від Америки — се пожива і гроші. Франція має досить людий, але їй треба поживи, щоби могла дальше воювати.

Тона угля в Італії коштує 60 долярів.

Для Італії настали тяжкі часи. В останних часах дорожня страшенно зросла, а цїна угля приступна лише для найбогатших. Тона угля коштує там тепер 60 долярів.

У Франції тона угля коштує також 60 долярів, а в Німеччині 5 долярів.

Від початку війни потонуло 686 кораблїв невтральних держав.

Протягом війни німецькі підводні лодки затопили 686 невтральних кораблїв, а 79 заатакували, але без успіху. З повисшого числа стратили:

Норвеґія	410
Швеція	111
Голядія	61
Греція	50
Еспанія	33
Америка	19
Перу	1
Арґентина	1

Република Чіле невтральна.

У відповідь на заяву Злучених Держав і Куби, що вони виповіли Німеччині війну, правительство полуднево-американської републики Чіле заявило ся за строгою невтральностию.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 14. цьвітня с. р. в гали Народного Дому під ч. 72 Моріс стр. Всї члени повинні явити ся, бо суть важні справи до полагодженя. Член, котрий не заплатить вкладки за один місяць, зістане суспендований з Братства і У. Н. Союза. — П. Крайник, предс.; П. Вацлавський, секр.; С. Глива, кас.

АВОКА, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляє своїх членів, що мітінґ, котрий припадав на 15. цьвітня, відбудеть ся в неділю, 22. цьвітня с. р. Неприсутний на тім мітінґу член заплатить кару 25 цнт., а урядник $1.00.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінґ, який мав відбути ся в неділю, 15. цьвітня, зістав перенесений з приводу сьвят на неділю, дня 22. цьвітня с. р. Кождий член обовязаний явити ся на означений день точно о 1-шій годині пополудни в гали церковній. — М. Броницький, предс.; М. Стецїв, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подасть ся до відома всїм членам Бр. св. Георгія, від. 239, що мітінґ переносить ся на четверту неділю місяця, на день 22. цьвітня, з тої причини, що на день 15. цьвітня припадає Великдень. Всї члени мають на тім мітінґу явити ся, бо є важні справи до полагодженя. Уряд Братства св. Георгія желає всїм своїм членам веселих сьвят Воскресенія Христового. — С. Вільчинський, предс.; І. Сорока, кас.; І. Волос, секр.

ТОЛЛЕСТОН, ІНД. Тов. Любов, від. 100, повідомляє своїх членів з Толлестон і Ґери, що місячний мітінґ відбудеть ся 22. цьвітня с. р., о 2-гій годині пополудни, в гали при розі Адамс і 17-ої улиць. Нових членів будуть ся приймати до У. Н. Союза за половину вступного. Товариство є добродійством, а зрозуміють його лише розумні. Не забудьте о сїм! — Марія Загутинець, секретарка.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

НА ПЕРШИЙ ДЕНЬ ВЕЛИКОДНИХ СЬВЯТ

відограють шкільні діти в гали церковній в Перт Амбою

Перший Горальник

фантастичну казку Л. Толстого.

Дїти приготовлені дуже добре і з певностию відограють сю штуку як найкрасще.

Представленє розпічне ся о год. 7-ій вечером, на яке запрошує ся всїх місцевих як і з плейзів.

САВТ САЙД, ПІТСБУРҐ, ПА.

Заходом співацького Товариства „Бояна" відограєть ся представленє

„СВЕКРУХА"

комедія в 3-ох діях Л. Лопатинського

22. ЦЬВІТНЯ 1917 Р. (у Томину неділю) в парафіяльній гали при 7-ій ул.

Початок о год. 8-ій вечер.

ОСОБИ:

Іван Кушнір, молодий господар .... тов. Іван Яць
Анна, його жінка .... тов. Параска Яць
Горпина Баландиха, її мати .... тов. Розалїя Стисловська
Петро, син Горпини, парубок........ тов. Василь Гринько
Доня, вихованиця Кушнірів........ тов. Анєлька Кречковська
Амброзий Заціравський, писар........ тов. Теодор Чомерис
Грицько Ронґуш, господар........ тов. Василь Пригода

Річ дїєть ся в хаті Кушнірів перед війною.

ЦІНА ТІКЕТІВ: 75, 50, 35 і 25 цнт.

Просить ся всї товариства місцеві і дооколичні прибути на се представленє, як також і других заохотити до численної участи, щоби не бракувало ані одного Українця, котрий би не загостив на се представленє.

14-45 КОМІТЕТ „БОЯНА".

ПОЗІР! ПОЗІР!

УКРАЇНЦІ З БРУКЛИНА І ОКОЛИЦІ.

Заходом Української Народної Ради в Брукліні, Н. Й.

відограєсь

В СУБОТУ, ДНЯ 28-го ЦЬВІТНЯ 1917 Р.

В McCADDIN THEATRE, Берри стр., між Савт 2-ою і 3-ою улицею в Бруклин, Н. Й.

ОХ! НЕ ЛЮБИ ДВОХ!

оперетка в 3-ох діях.

ДІЄВІ ОСОБИ:

Максим Дурень, христіянин .... п. Гр. Шевчук
Катерина, його жінка .... п-ні Т. Бемко
Юрко, їх син .... п. П. Бемко
Марцуня, їх дочка .... п-на М. Салюк
Іван, любовник Марцуні .... п. Е. Жуковський
Олекса, вуйко Івана .... п. В. Собуцький
Климко, мельник .... п. А. Поліщук
Гандзя, сусідка Максима .... п-на А. Рубін
Герш, арендар .... п. С. Бемко
Хаскель, його син .... п. Гр. Шевчук
Парася, пістунка .... мале хлопя М. Поліщук
Жандарм .... п. Е. Жуковський

Режісер п. А. ПОЛІЩУК.

Музика п. Е. СМОЛИНСЬКОГО.

Початок точно о годині 8-ій вечер.

ЦІНИ МІСЦЬ: $1.00, $1.00, 75, 50 і 30 цнт.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

Тікети можна набути перед представленем у касієра, а в день представленя від години 6-тої при касї.

Родимці! Українська Рада, в склад котрої входять українські товариства, сестрицтва і братства, взяло собі за задачу згуртувати всї бруклинські українські товариства і братства, взаїмно собі помагати, а головно доложити всяких зусиль, щоб закупити або побудувати свою власну хату. Ми повинні собі взяти за примір Поляків, Литовців, Жидів і инших чужинців, котрі вже мають Народні Доми і всякі інституції. Чистий дохід з представленя призначений на фонд закупна українського дому. — Притім зазначусь, що аматори належать до перворядних сил, галя величава і добре улаждена, а штука дуже цікава, позаяк представляє нам житє в старім краю. — Кождий отже Українець чи Українка повинні в той день вечер явитись на тім представленю та послухати красних та милозвучних мельодій так співу як і орхестри. — Тож прибудьте як найчисленнійше а певно що не пожалуєте. 44і48

УВАГА. Гості прибувші в Ню Йорку мають брати кару на Делансі стр., Брідж Локал кару а висїсти на Бедфорд Еве., на Віліямсбурґ мості. Гості прибувші з Савт Бруклина і Річвуд мають висїсти на Бедфорд Еве., на Віліямсбур мості звідки треба перейти лише один бльок до означеного місця.

ЗА УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ РАДУ:

А. Поліщук, предсїдатель; Волод. Яськевич, секретар; Григорій Литвин, касієр.

СПРАВИ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ“.

Отсим повідомляєть ся місцеві комітети, що решту річий, потрібних до упадженя „Українського Дня“, вже вислано так, що кождий місцевий комітет повинен їх одержати найдальше до суботи, то є до дня 14. цьвітня.

Ся друга посилка річий (вона обіймає листи до збираня жертв, летучі листки, інформаційні статі, вказівки і т. п.) зістала вислана почтою.

ВЗИВАЄТЬ СЯ ТІ КОМІТЕТИ, ЯКІ ЗГОЛОСИЛИ СЯ, АЛЕ ДОСИ НЕ ПОДАЛИ, ЯКУ СКІЛЬКІСТЬ РІЧИЙ МАЄТЬ СЯ ЇМ ВИСЛАТИ, ЩОБИ ВОНИ ВИСЛАЛИ ЗАМОВЛЕНЄ ТЕЛЕГРАФІЧНО НА АДРЕСУ: UKRAINIAN ALLIANCE of AMERICA, 29 CHESTNUT ST., YONKERS, N. Y.

Українська Рада в Америці.“

ПІТСБУРҐ, ПА.

Отсим маємо честь запросити українське жіноцтво на наради в справі „Українського Дня“ в Пітсбурґу, Па., на неділю, 15. цьвітня, о годині 4-тій пополудни, до галї Т. К. Ґута при 6-тій і Карсон ул., Савт Сайд, Пітсбурґ, Па.

Комітет.

—o—

СКРЕНТОН, ПА.

Коли прийшла вістка, що „Український День“ є назначений, тоді на поклик Всч. о. декана Л. Левицького зібрало ся до церковної галї повно народу, щоби вибрати комітет. По річевім предложеню справи Всч. о. деканом вибрано комітет з поодиноких людий, а також без вибору входять до комітету кождий предсідатель і секретар всіх українських товариств і братств у Скрентоні. Тут є заступлені відділи У. Н. Союза, Р. Н. Союза, Зґоди Братств і Гайдамаків, і всі комітетові, мов одна родина, взяли ся щиро до праці. Кождому назначено роботу і кождий працює після своєї сили і здібности. Мітінґи відбувають ся що тижня, де здають ся справозданя з діяльности комітетових і назначують ся нову роботу.

На однім мітінґу перейшла ухвала, щоби кождий Українець жертвував один день свого заробітку на голодуючих братів у старім краю. Щоби сю ухвалу перевести в діло, зголосило ся чимало охотників, які взяли на себе труд колектованя гроший від наших земляків. Ідуть вони від хати до хати, не занедбують і місця при пейдї і при всяких инших оказіях колектують жертви на поміч погибаючим від голоду і холоду нашим рідним. Тож сьвятим обовязком кождого Українця є пожертвувати один день для тих бідних вдів і сиріт, які терплять нужду і горе, яким молох війни забрав весь маєток і всі средства до жити.

Инші комітетові описують дівчат, хлопців і молодих жінок, які мають на „Український День“ явити ся на улицях міста з пушками в руках і збирати жертви.

Та що найважнійше, се я полишив на конець мові дописи. Знане є, що „Український День“ вістав назначений на се, щоби від цілого американського загалу зібрати жертви. А щоби жертви ті поплили обильно, треба заінтересувати нашою справою визначних Американців і американську пресу. Ту велику задачу сповнили як слід Всч. о. Левицький і др. І. Кульчицький. Не зважаючи на свої особисті обовязки і працю, якої тепер є аж забогато, — у одного в парохії, особливо в великім пості, у другого при пацієнтах — жертвують вони свій дорогий час і познакомлюють визначних Американців з нашою справою. Заходами Всч. о. Левицького і д-ра Кульчицького ввійшли до комітету „Українського Дня“ ось-такі Американці: епископ Гобен, начальник суду Елвардс, мейор міста Джермин, сенатор Линч, редактор дневника „Таймс“ п. Лайнет, властитель першорядного готелю п. Кейси, богатирі як Л. А. Вейтр, Н. М. Кусік і инші. Кромі тих увійшли ще до комітету зі словацької народности п. Михайло Босак президент банку і Йосиф Кисіль, а також угро-руські місцеві сьвященики, оо. М. Яцкович і Авг. Компордай, вписали ся до комітету і приобіцяли свою поміч.

Місцеві дневники заняли прихильне становище супроти „Українського Дня“ і обіцяли на дальше попирати українську справу на своїх шпальтах.

Оттак побіжно згадав я про заходи пороблені для „Українського Дня“ в нашім місті. Є надія, що як випаде погода, то праця всіх одиниць, які взяли на себе сей тяжкий обовязок, увінчаєть ся успіхом, а зібрані жертви обітруть не одну слезу бідним вдовам і сиротам у старім краю.

Василь Гришко.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Тов. „Вільні Козаки“, від. 316 У. Н. Союза, повідомляє всіх своїх членів, що загальні збори всіх товариств і братств відбудуть ся в понеділок, дня 16. цьвітня, о 6-тій годині вечером, в церковній гали при Гудсон евени. Просять ся всіх членів, аби прибули конечно на ті збори, бо на них будуть подані близші і вже остатні інформації щодо „Українського Дня“.

Дм. Федин, секр.

З ФІНСЬКИХ ПОЕЗІЙ.

Суоніо (Крон).*)

КОЛИБ МАВ Я...

Колиб мав я буйні крила,
Мав талан такий, як треба, —
Моя-б пісня полетіла
На всіх мовах аж до неба:

Про Фінляндію убогу,
Про її нещасну долю
Все по правді сказать Богу
Та почути Його волю.

Може-б Він і прихилив ся
Та послав, чого благаєм;.
Може-б промінь засьвітив ся
І над нашим темним краєм.

Та немає в мене хисту
До пісень оттих величних,
Не злетіти в блакить чисту
До просторів предковічних.

Подали ся пташки в вирій...
Так нехай хоч по тихеньку
Голос мій слабий, а щирий
Заспіва про рідну неньку.

Бо, як прийде час співцеви
Знов до дому завитати,
То вже годі воробцеви
З соловейком щебетати.

—o—

ДЕ ТИ ЗІРКО?

Де ти, зірко? Зійди тихо,
Най спочине хлібороб,
На годину проспить лихо
Та забуде „цабе“, „соб“.

Нехай любих снів навіє
Йому филями ставок,
Де, відбившись, зеленіє
Так гарнесенько садок.

Щоб не стрітись із бідою,
Хоч на час втекти нудьги,
Пійду, сяду над водою,
Що все плиска в береги.

І згадаю в ту годину
Я кохане молоде,
Бачу скрізь свою дівчину,
Що з ума мені не йде.

—o—

Вуорінен (Берґ).

ЯК ДАСТЬ ГОСПОДЬ...

Як дасть Господь тобі врожай —
Ти всьо на винницю продай;
Побачить і сліпий,
Дарма, що кепсько розбира,
Якого там тобі добра
Наварять, — тільки пий!

Най градовиця хліб побє,
Най дітвора не їсть, не пє, —
Не взяв її лихий, —
Привикне плачучи... а ти
Аби до шинку віднести,
Що мав: сиди та пий!

На гаспида тобі ще гай
Зелений? Швидше тни, рубай...
Аби не був скупий,
То грошам, брате, знайдеш лад;
Ніхто вже так не буде рад,
Як кум шинкар, — лиш пий!

Потрохи пустиш ся двора,
Почнеш тинятись, як мара, —
Не будь собі дурний:
Іди, любонько, до коршми,
Балакай з добрими людьми
І пий собі тай пий!

В горівці тоне цілий край,
А ти на се не потурай,
Бо в тебе розум свій:
Навдивовижу всім хильни,
На дно самісіньке пірни
І пий собі тай пий!

—o—

Оксанен (Альквіст).

БІДОЛАШНА ТИ, МАТУСЮ...

Бідолашна ти, матусю,
Фінляндіє-нене!
Як погляну, подивлю ся —
Болить душа в мене.

Колиб ти у лоні мала
І що їсти й пити,
То не так би згодувала
Свої вбогі діти.

Звудьгувалась ти у горі,
Потомились руки,
Засьвітилась туга в зорі
Від німої муки.

Гнеш ся ти з важкого труду,
А все голодуєш
І нічого вже, крім нуду,
В грудях більш не чуєш.

Пригорнись же до дитини,
Мамо моя мила!
Щоб знов доля з домовини
Тебе воскресила.

Я співаю тобі вмисне
Рідномовним складом.
Залунай же, гучна пісне,
Може що і врадим.
Колиж, мамо, палом мови
Тебе не збудити,
То добув би з серця крови
І дав тобі пити.

—o—

Я УМЕР БИ РАДО.

Не журив ся-б я вмиравши,
А умер би без зітханя,
Колиб вік прожив, дізнавши
В сьвіті щастя і коханя.

Тяжко голос свій втеряти
Та без пісні умирати.

Я умер би радо, тихо,
Колиб мати-сиротина
Поборола важке лихо,
І почулась із уст Фіна
Наша мова скрізь едина.

Переклав Павло Граб.

*) Перше імя — псевдонім, друге — правдиве.

Природа дала чоловікови одні уста, а двоє уший, щоби більше слухав ніж говорив.

—o—

Лежачи і камінь мохом поростає.

—o—

Лекше говорити ніж зробити.

—o—

Лиха така радість, по якій смуток настуцає.

ЧИ ВАШЕ ТОВАРИСТВО АБО БРАТСТВО

не має на стільки сьвідомих людий, аби могли разом вписати ся до Українського Народного Союза в члени яко відділ організації? Коли є такі люди, що хочуть належати до У. Н. Союза, то пишіть по інформації на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Микола Стришинський.

ДО МОЛОДИХ СЕРДЕЦЬ.

Даваймо жить! Покиньмо сум!
Кайдани рвім! Ламаймо ґрати!
Ми молоді, — берімо-ж всьо,
Що дасть жите, що зможем взяти!

Даваймо жить і геть нудьгу, —
Доволі сліз уже лило ся!
Чи-ж за слізми покрасшав сьвіт?
Чи сонце правди зайняло ся?

До праці всі, брати мої:
Віддаймо сили для громади!
Чи може спать? А инші най
За нас ідуть на барикади?

І щож, коли свободи стяг
Замає високо над нами
Ті инші скажуть: „Сором вам,
Що не встидались буть рабами"!

І запитають всіх: „Ти жив?
Твоя душа кохать уміла?
В тобі не вянув цьвіт надій?
Тобі була свобода мила"?

Що скажем ми?... — Даваймо-ж жить!
Помершим спокій і могила,
А нам жите! Ми мусим жить!
Ми молоді, за нами сила!

ЯЙЦЯ І ЖОЛУДОК.

Підчас Великодня люди їдять богато яєць і тому не буде від річи запізнати ся з вартостию яєць яко средства поживи.

Доси вартість яєць представляли фальшиво. Звичайно переоцінювали її. Правдивим є, що яйця мають найважнійші поживні складники, як товщ і т. п. Головно жовток є дуже поживний.

Кажуть, що для дорослої людини вистарчить два яйця денно, аби можна вижити. Таке розумоване є цілком мильне. Коли дорослий чоловік хоче жити самими яйцями, то мусить їх зісти денно найменьше 20, а деякі дослідники кажуть, що аж 43.

Щодо поживної вартости яйця для дитини, то тут також є ріжні переконаня. А-ле є одно переконане, що дитині до 9 місяців житя не повинно ся давати яєць. Щойно по 9 місяцях можна дати дитині денно половину жовтка і то лише розбитого в зупі або в молоці. До двох літ житя дитині повинно ся давати найбільше одно яйце денно, а вже по двох роках можна їй дати два або три денно.

Жовток має також дві хиби. На леді він замерзає і се дає змогу купцям довго передержувати яйця, а старі яйця є дуже нездорові. Другою хибою жовтка є се, що він в теплі дуже згущуєть ся. З тої причини варене яйце є нездорово їсти, бо згущений жовток дуже поволи стравлюєть ся. Але що яйця є поживні, тому найліпше є пити їх.

Василь Пачовський.

З ПОЕЗІЙ.

I.

Як я навернув ся до тебе,
Став чистий як сльози твої
І можу сказати за себе,
Що ліпші всі діла мої!

Душа моя ліпша від хвилі,
Коли мене дух твій натхнув —
Іду як той ангел по филі
І гріх мене вниз не стягнув!

Не збив мене порив нещасний
Ні разу з дороги в зеніт,
Іду тихий, задуманий, ясний
І серцем люблю цілий сьвіт!

II.

І знов мені снилось, прийшла десь до мене
Вся біла, несьміла, з риданя змарніла,
А добра як ангел, і серце шалене
Мені потішала у сні!

Прийшла десь до мене, кладе білу ручку
Край серця, реберця і каже: „Не сердь ся,
Що я тобі, любий, віддала обручку —
Так тато казали мені!"...

III.

Коли йду до тебе, у грудях так беть ся
Стривожене серце моє —
Застукаю в двері, так мова вірветь ся
Звитати ся слів не стає!

Та як ті уста твої лиш усьміхнуть ся,
Я бачу, що зміни нема —
Мені мало сльози із віч не поллють ся,
Що ти мені ще та сама!

Сьмієш ся до мене, говориш до мене,
Щебечеш так любо про щось —
Не знати, чого моє серце шалене
Так дуже боялось чогось!..

Христя Алчевська.

ЩО ТОБІ СКАЖУ Я, КРАЮ?

Що тобі скажу я, краю?
Чим розвію ніч твою! —
Знищу лучше мрій я граю,
Красще ліру розібю;
Бо мої пісні — нездатні
В небі зорі засьвітить,
Грози склинать благодатні
І народ зі сну збудить!...
А народ сумний дрімає
Повний весь незнаних сил;
Тільки всьо кругом проймає
Тиша вічная могил...
Ой, чи встанеш! Ой, чи вславиш
Ти убогого себе?
Сонцем в небі чи поставиш,
Чи любити-муть тебе?
О, мій краю, мій коханий,
Сокіл ясних мрій моїх,
В нетрі темряви засланий
Ворогами дум своїх!...

КОРОТКИЙ ҐЕОҐРАФІЧНИЙ ОПИС РЕПУБЛИКИ ЛЮБОВИ.

Любов граничить на північи з державою Досьвіду, на заході з пустинею Клопоту, на полудни з републикою Одруженя, а на сході з князівством Краси.

Поверхня землі є цілком скалиста і неурожайна, на котрій однак родить обильні пляни одинокий продукт: Зітхане.

Головна ріка Легкодушність плине з полудневого сходу на північний захід. Випливаючи на границі Одруженя і Краси, ся ріка вливаєть ся в глибоке озеро Старости.

Столицею держави є Серце, положене над рікою Рахунок.

Републиканський уряд держави складаєть ся з президента Амора і двох палат. В столиці держави, в Серці, панують нелад і брак, бо хоч мешканці жиють співом соловейків, журчінем потока, тихим шепотом Зефіру і тим подібною поживою, — нелад і недбалість президента Амора, а також вічна обава перед огнем, поставили столицю держави в дуже оплаканий стан.

Огневої сторожі цілком нема і з наказу президента гасять огонь поцілунками, які роблять тесаме, що олива вилита в огонь.

Пануючою релігією є богохульство. Богів і богинь велике число.

Народна краска в початках основаня держави була біла, яко символ Невинности. Пізнійше однак з наказу президента Амора замінено її на жовту, яко символ Заздрости, яка в републиці Любови знаходить ся на деннім порядку.

Судією в републиці Любови є Зрада.

Гайне.

ВАНДРУЙ.

Спіймав на зраді, хлопче, дівчину,
То в иншій скорше кохай ся;
Або — ще красше — лагодь торбину
І на вандрівку пускай ся.

Прийдеш небавом над синє море,
Довкола верби коханя;
Тут своє сплачеш маленьке горе
І марні свої страждання.

А як до скелі стрімкої прийдеш,
Стогін ще в грудях озветь ся;
Колиж на скелі вершок вийдеш,
Гомін десь вірлів зніметь ся.

І тоді станеш мов орел ти сам,
Пільгу почуєш на волі —
І відродившись, спізнаєш ти там,
Як небогато стратив ти долі.

Переклав А. Гавриляк.

Микола Чернявський.

БОРЦЯМ.

Я не бачив вас у вічі
І ніколи вас не чув,
Але серцем і думками
З вами всюди й завше був.

З вами був я не як рівня,
Не товариш бойовий,
А як брат ваш, брат підбитий,
Та душею ще живий.

Бо я зріс і жив у пітьмі,
Все жите я жив у ній,
І зівяв я і знесилів
У проклятій пітьмі тій!

І не можу я боротись...
Тільки можу я співать,
Можу щиро словом правди
Справді сьмілих прославлять.

Вам спліта подібні лаври
Наша збурена доба,
Бо то ви у ній зробили
Громадянина з раба.

Так прийміть же і від мене,
Від співця, борці, привіт:
Най свобода проживає!
Най скорить ся їй весь сьвіт!...

БУВШИЙ ЦАР ЯКО ЛЮБОВНИК.

Перша любовна сцена між царем Николаєм II. і княжною Олександрою з Гессен-Дармштадт відіграла ся в місцевости Валтон над рікою Темз в Анґлії.

Там стрінули ся вони перший раз. Княжна Олександра відразу припала до вподоби молодому наслідникови престола, а також його батькови, Олександрови III.

Побачивши її, царевич почав думати, яким би то способом осьвідчити молодій княжні свою любов. Довго мучив ся. Не знав, як до сього взяти ся. Стежив за нею очами, наче кіт за своєю жертвою.

Аж коли вже смеркло ся на дворі, царевич, побачивши княжну в городі, почав зближати ся до неї. Коли вже був недалеко неї, нагло по його тілі перейшов якийсь страх. Він став і стояв кілька хвилин. Відтак, подумавши хвилину, знова пустив ся йти. Підійшов до княжни, взяв її за руку і поважно сказав: „Даруйте, що перебиваю вам спокій, але я маю вам сказати, що цар, мій тато, наказав мені подати вам свою руку і віддати вам своє серце".

„Королева, моя бабка, — відповіла княжна усьміхаючи ся, а її очи блищали наче два огники — наказала мені приняти вашу руку". Відтак однак розсьміяла ся і додала: „Серце ваше я беру добровільно!"...

С. Черкасенко.

НА ВЕСНЯНІ МОТИВИ.

I.

Хмарно... сумно... чорні луки,
Чорне поле, чорний гай...
Вітер стогне, крячуть круки.
Ох, чи скоро сьому край?!...

І в душі моїй журлива
Пісня жалібно бренить...
Деж весна-красна зваблива
Забарила ся в сю мить?

Сірий день глядить в віконце,
Темно в хатонці моїй...
Дайте сьвітла, дайте сонця,
Дайте щастя, ясних мрій!

Сум у серці хижим круком
Кряче, бє важким крилом...
Ох, чи скоро-ж край всім мукам,
Що нависли над чолом?!...

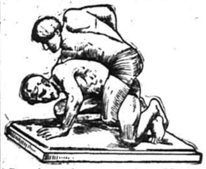
II.

О, не буди надій моїх, заснулих
Ще з давної весни,
Не викликай тих спогадів минулих
Старовини!...

Се знов весна! О, хтів би навіки
Від неї їх сховать,
Але в душі, мов відгомін музики,
Вони бренять...

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

МІНЕЛЬ АНДЖЕЛЛЬО.

РІДНИЙ КРАЮ.

—o—

Рідний краю, діток маєш,
Так чомуж за них не дбаєш,
Все віддавши одному,
Щоб загарбав в свої руки,
А других післав на муки,
Кинув зрадою в тюрму?

Рідний краю, діток маєш,
Ними славний пишно сяєш
В своїй ангельській красї;
Чомуж так, що з ласки неба
Сей раює більш ніж треба,
А в нарузї инші всї?

Най гуляє, най лютує,
У розпустї бенкетує!
Прогримлять сьвяті громи,
Після пекла сеї ночи
Ми розплющим на сьвіт очи,
Знова станемо людьми.

У кайданах із чужини
Тебе молим що години
Ми, зневажені сини:
Як що чуєш в серцї сором,
То поглянь приязним зором
І до дому нас прийми!

Лесь Мартович.

КВІТ НА ПЯТКУ.

—o—

Завдяки заходам отця Альойзія вибрали громадяни виборцем Миколу Підпаленого. Отець Альойзій виповнив йому картку іменем руського кандидата тай вислав його в місто на вибори. Та не так із виборця був радий отець Альойзій, як із того, що всьо стало ся так, як він наперед говорив.

Бо то так було (треба зачати з кінця):

Два тижні тому назад був у отця декана соборчик і при тій нагоді обговорювали гості справу виборів. Притім горячив ся найбільше отець Альойзій, бо хотів, аби його думка верх узяла. Сидячи за столом, вертів ся отець Альойзій на кріслї на всї боки, зазирав слухачам просто в очи, щоби їх змусити до уважного слуханя і стріпував рукою по над ухом, наче кіт, що миєть ся лапкою. Се робив отець Альойзій тоді, коли завважав, що хтонебудь хоче йому перечити.

„Узявши, пане добродію, на увагу всїлякі факта, я пане добродію, тото, прошу вислухати мою думку, бо я будучи о тім переконаний, а ви — пане добродію — тото все виїздите з тими вічами" — путав ся отець Альойзій (не так то легко говорити високопарно!), заглядаючи в очи отцю деканови, що з нетерплячкою зазирав з під лоба до їдальні, чи вже накривають до вечері.

„Добра є, пане добродію, аґітация" — провадив далї отець Альойзій — „але не треба тото. Бо для чогож, пане добродію? Я, примїром, тото: моя засада, пане добродію, повинно ся вибирати зо всяких тенденций, що лїпше. Як я кажу, пане добродію, не переборщувати. Бо чомуж? Ми, пане добродію, в прикрім положеню. Всьо під міру; то є, прошу, чудесна засада. Мужикови забогато накладає ся до голови тими вічами, а признаймо ся межи собою, що ми, пане добродію, тото. Коли ми з одного боку будучи, пане добродію, народолюбці, а прошу-ж вас, всечеснїйші, ми є також сьвященики й люди. Сего менї нїхто не ґоден заперечити".

Із сими словами звернув ся о. Альойзій до отця Василя, що його мали всї за радикала. Очевидячки о. Альойзій думав, що о. Василь хоче йому перечити.

„Як я казав, чи треба нам, пане добродію, неприємностий? Добре тому, що в містї: єму, пане добродію, здає ся, що наш мужик, то міський робітник, котрому наговорити всякі поступові ідеї тай гаразд. Алеж ми знаємо, пане добродію, що мужик, се: Грицько, Семен, Іван — ототі всї мужики, з котрими, пане добродію, ми що днинї сходимо ся. Ще більше; ми знаємо, пане добродію, що тото. Тому не допускаймо, пане добродію, попри аґітацию що инше. Признаймо ся щиро: чи не ми, о скілько, пане добродію, та-ж ми всї знаємо, що є такі аґітатори, котрим, пане добродію, зовсїм не ходить о вибір посла, але о саму аґітацию. Алеж прошу, прошу, я лично нїкому замітів не роблю, а тим більше сьвященикам!"

При сих словах затріпав о. Альойзій пальцями над правим ухом, бо завважав, що о. Василь наставив ся йому перечити.

Отець Альойзій говорив єще довгенько, заки висказав свої погляди на виборчу справу. Сї-ж погляди були такі:

1. Не треба нам жадних передвиборчих віч і жадних виборчих аґітаций.

2. Цїла виборча робота повинна бути лиш така, що сьвященик у своїм селї має постарати ся про вибір певного чоловіка на виборця й написати йому картку.

3. Сей певний чоловік має бути той, хто безусловно пійде за порадою сьвященика.

Сих поглядів не похвалили гості на соборчику, а декотрі таки просто кепкували собі ізза того з о. Альойзія. Але се його тим більше розгорячило і він, коли побачив, що слухачів словами не переконає, постановив переконати їх наглядно — своїм прикладом.

З тої то причини постарав ся о. Альойзій, що його громадяни вибрали виборцем Миколу Підпаленого.

Микола Підпалений — се сусід о. Альойзія. Добре собі заходили; рідко минав такий день, аби Микола або його жінка не були чого в о. Альойзія. Придуть примі-ром гості до отця, треба кухарцї помічницї: зараз же й посилають по Миколиху. Або випаде дуже прикра робота на гумнї в єґомостя, — хто-ж поможе, як не Микола? Зате, як треба Миколї „відки голова" (конечно) кілька крейцарів, то отець дає на відробок.

Сегодня-ж пійшов Микола голосувати, а о. Альойзій дожидав його повороту з утїхою. Вже сонце давненько зайшло, вже дївки видоїли корови, вже повечеряли, цїле село пійшло спати, а Микола все не приходив. О. Альойзій наказував йому, аби нїде по дорозї не повертав, лиш аби простїсїнько до него йшов, хоть би серед ночи — опівночи.

Трохи непокоїв ся о. Альойзій. Та не так тим, що Микола не приходив, як своїми думками. То сїдав за стіл, то ходив борзенько по хатї, то знов ставав на місци й глибоко задумував ся. Зчаста стріпував пальцями над правим вухом.

Передумував над побідою свого переконаня і мало-що на голос не говорив сам до себе. Найдужше тїшив ся тим, як засоромить о. Василя. Без жадної аґітациї, без деморалїзациї народа розполїтикованєм, виборець з його села толосував так, як найсьвідомійший горожанин. Як тут не радуватись!

Микола стояти-ме непохитно неначе скала супроти всїх хрунївських підшептів. „Єґомость казали! єґомость уже лїпше знають!" — буде його відповідь на хрунївські підмови. Так повинно ся виховувати нарід!

Яку-ж прихильність почував о. Альойзій до того тихого Миколи. Колиб його мав тут, під руками, розцїлував би, як брата. „Єґомость казали! єґомость уже лїпше знають!" Який же добрий, щирий той руський нарід! Тільки би вміти його собі зєднати. Не аґітацією, не збуджуванєм диких інстинктів, але батьківським, пастирським наставленєм.

„Поступ, поступ, поступ — алеж то не для нас, не для нас, не для нас! (О. Альойзій стріпав пальцями над ухом, наче би йому хто перечив). Спробуйте, поживіть якийсь час на селї, то й переконаєте ся, що в нас зовсїм инші обставини. Я думаю, що нам не треба і... ет! дурницї!"

„Важна річ: „Єґомость казали! єґомость уже лїпше знають!" В сей спосіб станемо панами в своїй хатї, бо сей спосіб є витвором наших питомих обставин. Коли би ми були відразу взяли ся сего способу, були би дуже далеко зайшли. Не лиш увесь нарід був би в наших руках, але нїякий вітрогон не важив би ся зазирати до наших сїл і викликувати заколот межи пастирем і єго парафіянами. Але ми самі собі винні; опустили руки тай плачемо: „Бійте ся Бога, приходіть аґітувати, бо повіт пропаде".

Коли о. Альойзій сам собі так розважав, увійшов до кухнї Микола, напив ся води тай запитавши кухарки чи єґомость у покою, вийшов з кухнї до сїний і пійшов на пальцях через першу кімнату. Притім гримав обцасами до долївки дужше, ніж би йшов цїлою підошвою, бо ступаючи лиш писками чобіт, відоймав обцас як міг в гору, запяток же за кождим разом зсував ся з пяти і лускав обцасом до долївки.

Коли вчинив ся перед дверми тої кімнати, де був о. Альойзій, ухопив за клямку і став поволеньки відчиняти двері. Той самий Микола, що сам один нераз висаджував на віз корець збіжа, відчиняв ті двері з таким напруженєм, наче би намагав ся цїлу стїну рушити з місця. Отворив двері до половини і, неначе вже дуже знемігши ся, висунув голову й боком пропхав ся до кімнати. Підбіг хутенько до о. Альойзія, поцїлував його в руку і обіздрів цїлу долївку навкруги себе. Вона була покрита на серединї чотирокутним великим диваном, а відти розбігали ся на всї боки довгі стелївки. Десь-не-десь видніла ся лискуча жовта підлога. Одну таку прогалинку коло дверий вибрав собі Микола, став на неї і стулив великі писки чобіт до купи, аби не придавити стелївки. Стояв там на однім місци похилений і за цїлий час не поворохнув навіть ногою. Водив тільки очима за отцем Альойзієм.

Коли о. Альойзій побачив зажурене лице Миколи і його похилену стать, то йому відійшла зовсїм охота розцїловувати ся. Всеж таки почував о. Альойзій у серци велику прихильність до Миколи.

„Ну тоє, що-ж, пане добродію, кого, тоє, вибралисьте?" — заговорив о. Альойзій, усьміхаючись і ледви здержав ся, щоби в голос не зареготати ся.

Микола не зараз відповів: „Таже посла вибрали. Тілько людий з'їхало ся та чому би не вибрали? Були би й без мене вибрали".

В сих словах дочув ся о. Альойзій докору. Отже хоч був певний, що він не дав причини до того докору, а все таки стало йому нїяково. „Але кого, пане добродію, вибрали?" — питав ся вже трохи неспокійно.

Нараз Микола підніс голову до гори і зачав уважно роззирати ся по стели. „А кого-ж мали вибрати?" — відповів. — „Посла вибрали; нїби єґомость не знають?"

„Ага!" — подумав о. Альойзій. — Я йому не сказав, що то два кандидати були. Але то нїчого не завадить; завтра довідаю ся".

Микола роззирав ся заєдно по стели й нїби на щось ждав. О. Альойзій намагав ся йому щось приємне сказати, але так збентежив ся непривітностю Миколи, що нїчого не міг видумати. Тому відступив ся від него й сїв на крісло коло стола. Трохи згодом знова запитав ся:

„Но, що-ж, пане добродію, віддалисьте картку?"

В ту-ж мить покинув Микола обзирати стелю і вдивив ся просто в очи о. Альойзію. О. Альойзій через лямпу не міг побачити виразу Миколових очий, але все таки зробило ся йому дуже неприємно. Тому встав ізза стола і взяв проходжуватись по хатї. Микола водив упрямо за ним очима. Не діждавши ся відповіди, запитав о. Альойзій єще раз тесаме.

„Ей, єґомость, єґомость! А ви ще мене питаєте?"

В сих словах дочув ся о. Альойзій не лиш докору, але й великої жалісливости. Став на місци і майже перелякано запитав ся:

„Що-ж, що таке?"

Микола поглипув на стелю, глипнув в один кут і в другий, а на послїдок стулив руки як до молитви, перехилив голову на бік і вдивив ся в отця Альойзія милосним поглядом.

„За що ви мене, єґомость, так тяжко покарали?"

О. Альойзій зумів ся. „Допевне мусів мати якусь неприємність: може арештували" — подумав і голосно сказав:

„То, знаєте, Миколо, тоє. Часом треба, пане добродію, й потерпіти. Ми, тоє, нема як; часом за громаду тоє".

Микола знов стулив руки як до молитви:

„Ви от як єґомость, а в мене малї дїти. Єґомость не знають, як то тяжко стягнути ся на пацятко". Микола зітхнув.

„Та що-ж тут таке?" — дивував ся отець.

„Чим я вам так провинив ся?"

„Та бо я вас уже, пане добродію, не розумію".

Микола знов оглянув стелю, а потім спустив очи в долину.

„Єґомость не розуміють?" — говорив із докором. — „А єґомость же як менї квіт написали? То як писар з Винцева виписав квіт, то в дверях виплачували по пятцї, а я як свій показав, то той якийсь комісар ізгікав на мене. Так тобі — каже — виписав піп, то — каже — кольку дістанеш, не пятку".

Микола був би далї говорив, але о. Альойзій скривив ся так, як би щось дуже квасне взяв на язик, затріпав пальцями над ухом і пустив велику силу слів, неначе воду з лотоків. Доказував Миколї, що брати за голос пятку, се річ неморальна, що перекуплюватись при виборах дають ся лиш люди нечесні, що — коли кандидат мусить собі купувати довірє — то він має намір опісля заподіяти виборцям якусь шкоду, а вкінци то грошї роздавали за польським кандидатом. Сї докази виповів о. Альойзій у такім видї:

„Що ви, пане добродію, тото? Та-ж то, пане добродію, перекупство, таже то душу продає ся, а хиба-ж ви не знаєте, пане добродію, що тото? Як би той, що, пане добродію, перекуплює, понеже, пане добродію, він за грошї купує собі довірє, та де-ж ви видїли, аби потому такий чоловік, пане добродію, тото! Ми Русини, пане добродію, за Русином, таже то Поляк! А сумлїнє де? А совість, пане добродію, де? А душа, пане добродію, а сумлїнє де? А тото, пане добродію, де?"

Микола нїчого не слухав, нїчого не чув і нїчого не хотів нї чути нї розуміти, тільки дивив ся на рот отця Альойзія, коли замкнеть ся. Як лише діждав ся тої хвилї, що о. Альойзій примкнув рот, у той же раз говорив своє далї:

„А то все, єґомость, кухарка наробила. Я казав своїй жінцї, що ти — кажу — небого, не диви ся, але за водосьвятє дай, що належно. А вона нї! Послухала кухарки, що каже, єґомость від нас не схотять. А воно от як: не дав миску збіжа та втратив пятку. Йой, йой! Боже! Як я тепер до дому вкажу ся, що менї жінка скаже?"

Микола зітхнув, покрутив кудлатою головою і став ї чіхати. О. Альойзій аж почервонів зі зворушеня. Ще з більшим завзятєм доказував Миколї про неморальність перекупства, а як уже зміркував, що досить переконуючо свої думки виповів, то ще запитав ся Миколи: „Но, вже розумієте?"

Микола з болем серця відповів: „Таже я розуміти розумію, але що менї жінка скаже?! Як ми вже, єґомость, не штукували, як гірко не складали той крейцар, ану: чи можна було на паця стягнути ся? А сегодня — Господи милосерний! Таже за пятку би цицкове паця, як слимак. Може би єґомость єще тот квіток поправили".

При сих словах пустив ся Микола до єґомостевої руки. Але о. Альойзій здоймив руки до гори тай відскочив назад. Уже нїчого не говорив Миколї, але таку мав лють на него, що лише силоміць здержував ся, аби не випхнути його за двері. Микола просив, аби ту картку поправити, або щоби написати просьбу до старости, що то лиш через помилку так картка списана, аби на неї не дати пятку. Походити коло війта, щоби дав на ту просьбу громадську печатку, тай свій підпис, — то вже брав Микола на себе.

Але о. Альойзій не дав упросити ся; вже навіть нїчого не хотів говорити з Миколою, лиш в одно кричав на него: „Ідїть, най вас не виджу!"

Коли Микола вийшов, порішив о. Альойзій, що дурному вічна память. А Микола додумав ся до такого: „Хоч сегодня єґомость злї, то завтра подобріють. Пійде жінка до кухарки, розповість як і з чого зайшло, то вже кухарка мусить якось єґомостя впросити. Бо то всьо через неї!"